

ὀνόματα καὶ τὸ παρὶ αὐτοῦ λεγόμενον ἢ εἰς αὐτὸν κλητοροῦμενον νὰ ἐρμηνεύσωμεν ὡς ἀναφερόμενον ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ πῦρ. Vāyu ἢ Vāta σημαίνει προδήλως ἄνεμον, Marut ἀνεμοστρόβιλον, θύελλαν. Parjanya ὕετον, Savitar ἥλιον, Ushas, ὡς καὶ τὰ συνώνυμα τούτου Urvast, Ahanā Saranyū δηλοῦν λυκαυγές. Prithivī γῆν, Dyāvāprithivī οὐρανὸν καὶ γῆν. Ἄλλα θεῶν ὀνόματα ἐν Veda, ἅπερ δὲν ἀπαντῶνται ὡς εὐσιαστικά, εὐκόλως ἐννοοῦνται, ἐπειδὴ ἀπαντῶνται ὡς συνώνυμα καταληπτῶν ὀνομάτων, οἷον uvasi ἀντὶ ushas, ἢ ἐπειδὴ σαφηνίζονται ἐξ ἄλλων γλωσσῶν Varuna π. χ. εἶναι προδήλως τὸ αὐτὸ ὄνομα τῆς ἑλληνικῆς Οὐρανός, ὅπερ ἀρχῆθεν ἐσήμαινε τὸ στερέωμα, ὅ,τι καὶ νῦν παρ' Ἑλλήσι.

Τὸ δεύτερον κέρδος, ὅπερ παρέχει ἡμῖν ὁ Veda, εἶναι τοῦτο, ὅτι ἐν τοῖς πολλοῖς αὐτοῦ ὕμνοις καθορῶμεν τὴν βαθμιαίαν αὐξήσιν τοῦ πλήθους τῶν θεῶν, τὴν κατὰ μικρὸν μετάθεσιν τῶν προσηγορικῶν εἰς κύρια ὀνόματα, τὴν πρώτην ἀπόπειραν προσωποποίησης. Τὸ βεδικὸν πάνθεον συνέχεται διὰ χαλαρωτάτου δεσμοῦ οἰκογενειακῆς συγγενείας. Οὐδὲ ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς ὕμνοις αὐτοῦ ἔτι ἀναμφίλεκτον ὑπεροχὴν, ὡς τὴν τοῦ Διὸς ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς θεοῖς. Πᾶς θεὸς ἐκλαμβάνεται ἐν τῷ χρόνῳ, καθ' ὃν ἐξυμνοῦσιν ἢ ἐπικαλοῦνται αὐτὸν οἱ ἐν Veda ποιηταὶ ὡς ὑπατος ἢ τοῦλάχιστον οὐδενὸς ὑποδεέστερος. Καὶ τὸ αἶσθημα, καθ' ὃ οἱ ποικίλοι θεοὶ εἰσι διάφορα μόνον ὀνόματα, διάφοροι ἀντιλήψεις τοῦ ἀκαταλήπτου ἐκείνου ὄντος, ὅπερ οὐδεὶς συλλογισμὸς καταλαμβάνει, οὐδεμία γλῶσσα νὰ ἐκφράξῃ δύναται, δὲν ἐξηλείφθη ἐντελῶς ἐν τῇ διανοίᾳ βαθυσόφων τινῶν Rishis.

K.

ΠΕΡΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΣΕΛΑΟΣ.

Πολλὰς ὥρας, ἐνίοτε μάλιστα μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ βορείου σέλαος, παρατηροῦνται ἔτακτοι κινήσεις τῆς μαγνητικῆς βελόνης. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς παρατροπὴ ἢ ἀπόκλισις αὐτῆς αὐξάνει ἐπαισθητῶς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. Βαθμηδὸν δὲ ὁ ἀὴρ πρὸς ἄρκτον ἀμαυροῦται εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ φαίνεται ἀνυψούμενον καταπέτασμα ἰσθμῶν νεφελῶν, οὕτως ἀραιόν, ὥστε διαφαίνονται οἱ ἀστέρες. Κατ' ἀρχὰς τὸ ἀνώτατον αὐτοῦ μέρος σελαγίζει ἐλαφρῶς, ἔπειτα δὲ τὸ σέλας τοῦτο γίνεται κανονικώτερον, καὶ σχηματίζει τόξον κιτρινόχρουν, ἔχον τὴν μὲν κοιλότητα ἐστραμμένην πρὸς τὴν γῆν, τὴν δὲ κορυφὴν κειμένην ἐν τῷ μαγνητικῷ μεσημβρινῷ ¹⁾).

Τὸ τόξον ἀνέρχεται τότε βραδέως εἰς τὸν οὐρα-

νὸν, καὶ γίνεται βαθμηδὸν φωτεινότερον. Διαγράφονται δ' ἐκ' αὐτοῦ στῆλαι μελαναί, καὶ καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτοῦ ἐκδηλοῦται εἶδος τι ἐραθισμοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ σχηματίζονται ἀκτῖνες ποικίλου μήκους καὶ λάμψεως, ἐκπεμπόμεναι εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς βαιέται. Τὸ δὲ χυνόμενον φῶς, περιλαμπές κατὰ διαλείμματα, ἄλλοτε μὲν εἶναι ἐρυθροῦν ὡς ἡ πορφύρα, ἄλλοτε δὲ πράσινον ὡς ὁ σμέραγδος. Συχνότερον δ' ἐπικρατεῖ λαμπρὸν κίτρινον χρῶμα.

Κατὰ τὴν ἀνοδὸν αὐτῶν αἱ ἀκτῖνες αὗται ὑπερβαίνουσι τὸ Zenith, καὶ φαίνονται συμπίπτουσαι εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ, τὸ μαγνητικὸν Zenith, ὅπερ δεικνύεται διὰ τῆς παρεκτάσεως τῆς ἀκωλύτως κρεμυμένης μαγνητικῆς βελόνης.

Ὁ κ. Bravais, ἵνα παρστήσῃ τὰς αἰφνιδίως μεταβολὰς τοῦ φωτὸς τῶν ἀκτίνων, λέγει ὅτι αὗται ἀκοντίζονται (dardent). Πρὸς στιγμὴν δὲ τοσοῦτον πολλαπλασιάζονται, ὥστε κατακλύζουσιν ὅλον τὸν οὐρανὸν, συναποτελοῦσαι μέγιστον πυρώδη θόλον, κινούμενον ὡς κύματα θαλάσσης. Ὁ κάλαμος τότε ἀδυνατεῖ νὰ περιγράψῃ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ θεάματος.

Εὐθὺς μετὰ τὰς πρώτας λάμψεις τοῦ σέλαος ἡ μαγνητικὴ βελόνη ὑφίσταται ζωηρὰς δονήσεις. Αὗται δ' αὐξάνουσι ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν ἀκτίνων· ἐκάστη δὲ τούτων ἀποσπώμενη ἐκ τοῦ τόξου προξενεῖ τρόπον τινὰ παλμούς εἰς τὴν πυξίδα. Καὶ τότε οἱ νηυτικοὶ λέγουσιν περὶ αὐτῆς ὅτι ξεστραλλαίνεται (affoler). Ἐπειτα δὲ διαλείμματα ἡσυχίας, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συχνά, προμηνύουν τὴν ἐλαττωμένην φάσιν τοῦ σέλαος. Ἐξέδικιώθη δὲ ὅτι τότε ἡ ἀπόκλισις τῆς πυξίδος γίνεται κατὰ τρόπον ἀντίθετον ἢ ἐν ἀρχῇ.

Ἰδοὺ πῶς ὁ κ. Lottin, ἐπιτετραμμένος μετὰ τοῦ κ. Bravais ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν εἰς Ἰσλανδίαν, περιγράφει περίεργόν τινα κυματώδη κίνησιν τῶν ἀκτίνων παρατηρουμένων μετὰ προσοχῆς. «Ἐνῷ τὸ τόξον ἀναβαίνει εἰς τὸ Zenith, ἡ λάμψις ἐκάστης ἀκτίνος ἐπιτείνεται διαδοχικῶς ἀπὸ ποδὸς εἰς πόδα. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ φωτεινοῦ ρεύματος ἐξακολουθεῖ νὰ φαίνεται πολλάκις, καὶ μᾶλλον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἢ τὰν ἀπάλιν. Ἐνίοτε δὲ, ἀλλὰ σπανίως, κινήσεις παλινδρομικῆς συμβαίνει ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην, καὶ ἀφοῦ ἡ λάμψις αὕτη διατρέξῃ ἀλλήλοδιαδόχως ὅλας τὰς ἀκτῖνας ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, λαμβάνει τότε ἀντίθετον διεύθυνσιν, καὶ ἐπ' αὐτῇ εἰς τὴν ἀφετηρίαν τῆς, χωρὶς νὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ ἂν αἱ ἀκτῖνες ὑφίστανται τότε κινήσιν μεταβατικὴν, σχεδὸν ὀριζόντειον, ἢ ἂν ἡ ζωηρότερὰ αὕτη λάμψις μεταφέρεται ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀκτίνος εἰς τὴν ἄλλην προβάδην, χωρὶς αὗται νὰ μετατόπιζονται. Ἀλλὰ θὰ εἴδωμεν κατωτέρω, ὅτι τὸ φαινόμε-

¹⁾ Οὕτω καλεῖται τὸ διερχόμενον τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ τὴν μαγνητικὴν βελόνην ἐπίπεδον.

μενον τοῦτο προέρχεται κυρίως ἐκ τῆς μεταβάσεως τῶν ἀκτίνων.

Ἐνίοτε δὲ, ὅταν αἱ βάσεις τοῦ φωτεινοῦ τόξου ἀρθῶσιν ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, καὶ τοῦτο ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανὸν, ἡ ἀλλεπάλληλος κίνησις τῶν συνηνωμένων ἀκτίνων, παρίστησιν αὐτὸ ὡς τι μακρὸν ὕψος χρυσαυγὲς, κυματίζονμενον εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, συμπτυσσόμενον εἰς ἑαυτὸ μυριοτρόπως καὶ ταλαντεύονμενον, ὡς ἐάν τὸ ἐκίνηι ὁ ἄνεμος. Τὸ πρῶτον τοῦτο τόξον ὡχρῶ καὶ ἐξαφανίζεται, καθ' ὅσον ἀνυψοῦται, ἀλλὰ ταῦτοχρόνως παρουσιάζονται νέα, τὰ μὲν ἀρχόμενα συγκεχυμένως, τὰ δὲ μετ' ἀκτίνων αὐτοτελῶν. Ἐντέα σχεδὸν τόξα παρατηρήθησαν οὕτω διαδεχόμενα ἀλλήλα, καὶ ὑφιστάμενα τὰς αὐτὰς σχεδὸν ἀλλοιώσεις.

Εἰς δὲ τὸν χώρον, ὅπου συμπέπτουσιν αἱ ἀκτίνες, διαγράφεται συχνάκις καμπύλη φωτεινὴ, ἑλλειπτικὴ, καλουμένη ὁ βόρειος στέφανος. Φαίνεται δὲ ὅτι προέρχεται ἐξ ἀποπτικῶν λόγων, διότι αἱ ἀκτίνες, παράλληλοι οὖσαι πρὸς τὴν κρεμασμένην μαγνητικὴν βελόνην, εἶναι διατεθειμέναι ὡς αἱ κόψεις κυλινδρικής ὑπώρυγος, αἵτινες φαίνονται συγκεντροῦμεναι εἰς τὸ κέντρον τῶν δύο στομίων. Ὅταν δ' ἐμφανίζεται ὁ στέφανος, τὸ σέλας εἶναι εἰς τὴν πλήρη ἀνάπτυξίν του. Δὲν μένει δ' ἐπὶ πολὺ ὁρατὸν, καὶ μετ' ὀλίγον ἀρχίζει νὰ ἐξασθενῇ. Αἱ ἀκτίνες γίνονται σπᾶνιώτεραι, βραχυτέραι καὶ ἥττον κεχρωματισμέναι. «Δέσμιαι ἀκτίνων», λέγει ὁ κ. Lottin, ταινίαι, τεμάχια τόξων, φαίνονται καὶ ἀφανίζονται ἐκ διαλειμμάτων. Ἐπειτὰ δ' αἱ ἀκτίνες γίνονται ὁλονὲν συγκεχυμέναι, καὶ καταντῶσι λάμψεις ἀόριστοι καὶ ἀσθενεῖς, αἵτινες ἐπὶ τέλους κταλαμυθάνουσιν ὅλον τὸν οὐρανὸν, συγκεκροτημέναι ὡς μικρὰ νέφη (cupulus) καὶ καλούμεναι *πλάκες σελασφόροι* (*plagues aurorales*). Τὸ δὲ γαλακτώδες φῶς αὐτῶν λαμβάνει κατὰ τὴν ἔντασιν αὐτοῦ ζωηροτάτας μεταβολάς, ὁμοίως πρὸς τὰς κινήσεις τῆς διαστολῆς καὶ συστολῆς, αἵτινες διαδίδονται ἀπὸ τοῦ κέντρου εἰς τὴν περιφέρειαν, καὶ ἀναμιμνήσκουσι τὰς τῶν θαλασσίων ζώων τῶν καλουμένων *Μέδουσας*. Τὸ λυκαυγὲς φθάνει βαθμὴδὸν, καὶ τὸ μετέωρον ἐξασθενούμενον κατὰ βραχὺ ἐξαφανίζεται. Ἄλλοτε αἱ ἀκτίνες φαίνονται καὶ κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἡμέρας, καὶ ἔπειτὰ ἐξαφανίζονται ἐξαίφνης, ἡ μάλλον, καθ' ὅσον προχωρεῖ τὸ λυκαυγὲς, γίνονται ἀόριστοι, λαμβάνουσι χρῶμα λευκοειδές, καὶ ἐπὶ τέλους συγχέονται μὲ τὰ νέφη, τὰ καλούμενα *circo-stratus*, ἀφ' ὧν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακριθῶσιν.

Αἱ ἀνωτέρω περὶ τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ σέλαος παρατηρήσεις δεικνύουν τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὰ νέφη, τὰ συγκροτούμενα ἐκ μικρῶν κρυστάλλων πεπλεγμένων. Τὴν ἡμέραν τὰ ὁμιχλώδη μέρη τοῦ

οὐρανοῦ φαίνονται καθαρῶς, ἅτινα εἶχον φανῇ ἐν εἰδῇ πλακῶν σελασφόρων, καθ' ὃν καιρὸν ἐφωτίζοντο διὰ τῆς μεταδόσεως τοῦ ἐλεκτρισμοῦ, ὅστις εἶναι ἡ ἀρχικὴ αἰτία τοῦ φαινομένου. Ἐνίοτε δὲ βλέπει τις χύματα τῶν οἰγῆς εἰς τὸν χώρον, ὅθεν ἀνυψοῦντο αἱ λαμπρότεραι ἀκτίνες. Ὁ ναύαρχος Βράγγελ παρατήρησεν ὅτι τόξα τοῦ ἅλω (halos) ἐσχηματίζοντο περὶ τὴν σελήνην, καθ' ἣν στιγμὴν αἱ ἀκτίνες διευθύνοντο πρὸς αὐτήν.

Τὴν ἡμέραν, λέγει ὁ Οὐμβόλδος τὰ νέφη συσπειροῦνται καὶ ἐνίοτε τοποθετοῦνται σχεδὸν ὡς αἱ ἀκτίνες βορείου σέλαος, καὶ τότε φαίνονται συνταρσσοῦντα τὴν μαγνητικὴν βελόνην. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Ρώμῃ ἀστεροσκοπείου Σέκκης ἐβεβαίωσε ὡσάυτως ὅτι μαγνητικαὶ διαταράξεις ἐξεδηλοῦντο, ὅτε τὴν νύκτα ἐκάλυπτον τὸν οὐρανὸν ἐλαφρὰ φασφορικὰ νέφη, καὶ ἦσαν τρόπον τινὰ ἀσθενὴ βόρεια σέλα. Γνωσταὶ εἶναι αἱ *πολικαὶ ταινίαι*, αἱ ὑπὸ τοῦ Οὐμβόλδου περιγραφεῖσαι. Τὰ νέφη ταῦτα τοποθετοῦνται κατὰ μακρὰς παράλληλους γραμμὰς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ μαγνητικοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ συχνότατα φαίνονται εἰς τὰ κλίματά μας. Ὁ κ. Τεσσάν ἐν τῇ ἀναφορᾷ αὐτοῦ περὶ τοῦ ταξιδίου τῆς *Αφροδίτης*, ἀναφέρει ὅτι ἀξιοματικὸς τις τῆς φρεγάτας προέλεγε πάντοτε τὰ ὠρτὰ βόρεια σέλα παρατηρῶν τὴν ἡμέραν τὴν διάθεσιν τῶν οἰγῆς.

Ἐν Καναδᾷ, κατάλογοι μετεωρολογικοὶ, ἀρξάμενοι πρὸ πολλοῦ χρόνου, δεικνύουσι τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὰς προηγουμένας καὶ ἐπομένας ἡμέρας τοῦ σέλαος. Καθ' ὅλας δὲ σχεδὸν τὰς ἡμέρας ἔβρεξεν ἐκεῖ καὶ πρὸ πάντων ἐχίονισεν, ἐξ οὗ εἰκάζεται πιθανώτατα ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ μόρια πεπλεγμένα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μετεώρου. Τὰ ἄπειρα ταῦτα λεπτότατα κρύσταλλα, διαπερώμενα ὑπὸ ρευμάτων ἡλεκτρικῶν, ἀποτελοῦσι μέγιστον δίκτυον φωτεινὸν κυμαινόμενον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ.

Παρατηρήτέον ὅτι ὅλαι αὗται αἱ λεπταὶ βελόναι δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ ἀέρι, ἐνῶ ὁ οὐρανὸς φαίνεται αἰθριότατος. Ὁ δόκτωρ Ριχάρδσων ἐν εὐδίᾳ καὶ θερμοκρασίᾳ 32 βαθμῶν ἐκποδοθῶν ὑπὸ τὸ μηδενικὸν ἐβλεπε τὸ τόξον τοῦ σέλαος πλησίον τοῦ Ζενίθ, καὶ συγχρόνως ἐβεβαίωσε ὅτι ἐπιπτε λεπτοτάτη χιὼν μόλις ὁρατὴ, ἀλλ' ἀφίνουσα κατὰ τὴν διάλυσίν της σταγόνας ἐπὶ τῆς χειρός.

Ἡ ὑπάρξις τῆς ἀνυψουμένης πρὸς τὸν ὀρίζοντα νεφέλης ὡς τμήματος κύκλου σκοτεινοῦ πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ φωτεινοῦ φαινομένου ἐπιβεβαιῶται τὰς προηγουμένας παρατηρήσεις. Εἰς τὰ βόρεια μέρη περιηγηταὶ ἱστάμενοι ἐπὶ ἀκρωρείων εὐρέθησαν περιτετιλυγμένοι ἐν ὁμίχλῃ διαφανεῖ χρώματος φαιοῦ μετεβαλλομένου εἰς πράσινον, ἥτις ἔπειτα ἐν χώ-

ρω ύψηλοτέρῳ μετεσχηματίζετο εἰς λαμπρὸν βόρειον σέλας.

Ὅτε ὁ τόπος τῆς παρατηρήσεως εἶναι ἀρκετὰ πλησίον τοῦ σέλαος, ἀκούεται ἰδίως τις θόρυβος μεμιγμένος μὲ αἰφνιδίους κρότους ὡς τοὺς ὑπὸ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ παραγομένους, ὅταν ἐξορμᾷ ἐκ σώματος θυσανοειδοῦς. Συχνάκις δὲ ὁσμὴ θυώδης διαδίδεται προσερχομένη ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ ὄζονιου, ὅπερ παράγεται κατὰ τὰς ἡλεκτρικὰς ἐκχύσεις τοῦ πόλου, ὡς ὅταν ἐνσκήπτῃ κεραυνός.

Ἐν καιρῷ τῶν καταιγίδων ἡ ἀτμοσφαῖρα διαρκῶς φέρει θετικὸν ἡλεκτρισμόν, γεννώμενον κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς τροπικὰς χώρας. Τοῦναντίον δὲ ἡ γῆ εἶναι ἀντιθέτως ἡλεκτρισμένη, καὶ τότε ἐπέρχεται ἐξουδετέρωσις διὰ τῆς ὑγρασίας τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας. «Ἡ ἐξουδετέρωσις αὕτη, λέγει ὁ κ. A. de la Rive, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ θεωρία αὕτη, πρέπει νὰ γίνηται κυρίως κατὰ τὰς πολικὰς χώρας, ὅπου οἱ αἰώνιοι πάγοι συμπυκνοῦσι διαρκῶς τοὺς ὑδατώδεις ἀτμούς ἐν εἰδεί ὁμίχλης, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ θετικοὶ ἀτμοὶ φέρονται καὶ συναθροίζονται ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ τροπικοῦ ρεύματος, ὅπερ ἀναχωροῦν ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν ἱσημερινὸν χωρῶν, ὅπου κατέχει τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς ἀτμοσφαίρας, καταβαίνει, καθ' ὅσον προχωρεῖ, πρὸς τὰ ὑψηλότερα πλάτη, μέχρι τῶν πόλων, καὶ ἔρχεται ἐκεῖ εἰς συνάφειαν μὲ τὴν γῆν. Ἐκεῖ λοιπὸν κυρίως πρέπει νὰ γίνηται ἐκχύσις τοῦ θετικοῦ ἡλεκτρισμοῦ τῶν ἀτμῶν καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ ἡλεκτρισμοῦ τῆς γῆς, συνωδευμένη μὲ φῶς, ὅταν εἶναι εἰς μεγάλην ἔντασιν, εἰς ὃν, ὡς συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε παρὰ τοὺς πόλους καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀπαντήσῃ εἰς τὸν δρόμον τῆς μόρια πεπαγωμένα λεπτότατα, ἅτινα συγκροτοῦσι τὰς νεφέλας καὶ τὰ ὑψηλότερα νέφη.»

Κατὰ τὴν μεγαλητέραν ἢ μικροτέραν ἐμιχλώδη κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, ὅτε αὕτη γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀγωγός, εἰς τὰς πολικὰς χώρας οἱ δύο ἡλεκτρισμοὶ ἐξουδετεροῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐντελῶς. Ἐντεῦθεν δὲ γεννῶνται ρεύματα ποικίλης ἐντάσεως, διατρέχοντα τὴν γῆν ἐπιφάνειαν τοῦ πόλου μέχρι τοῦ ἱσημεριοῦ. Ἡ ἐπιρροία δὲ τῶν ρευμάτων τούτων ἐπὶ τῆς μαγνητικῆς βελόνης περὶ τὰς ἀποκλίσεις καὶ ταλαντεύσεις αὐτῆς.

Αἱ διαταράξεις εἶναι διαρκεῖς εἰς τὰ ὑψηλότερα πλάτη, διότι ἡ ἔντασις τῶν ἡλεκτρικῶν ρευμάτων εἶναι μεγαλητέρα, καὶ ἡ ἐπιρροία τῶν καταφανεστέρα. Καθ' ὅσον δέ τις προχωρεῖ πρὸς τὸν ἱσημερινόν, παρατηρεῖ ὀλιγωτέρας παρατροπὰς, ἀλλὰ πανταχοῦ γίνονται, καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου τὸ σέλας δὲν εἶναι ὁρατόν. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ Ἀραγὼ ἀκολουθῶν

τὰς μετακινήσεις τῆς βελόνης ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων ἐδυνήθη, χωρὶς ποτε νὰ σφάλῃ, ν' ἀναγγεῖλῃ τὰς ἐμφανίσεις τοῦ βορείου σέλαος εἰς τὸ ἡμισφαίριόν μας.

Κατὰ τὸ ὥραϊον σέλας τῆς 27 Νοεμβρίου 1848 ὁ Κ. Ματτεύκης παρατήρησε τὴν ἐπιρροίαν ταύτην τῶν ρευμάτων κατὰ τρόπον περιεργότατον. «Εὐρισκόμεν, λέγει, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἡλεκτρικοῦ τηλεγράφου τῆς Πίσσης, ὅτε ἐξεπλάγημεν ἐκ τῆς αἰφνιδίου παύσεως τῆς ἐνεργείας τῶν μηχανῶν, αἵτινες ἐν καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐνήθουν κάλλιστα. Τοῦτο δὲ συνέβαινε συγχρόνως καὶ εἰς τὰς μηχανὰς τῆς Φλωρεντίας. Ἀπεπειράθημεν νὰ τὰς κινήσωμεν αὐξάνοντες τὴν δύναμιν τῶν ρευμάτων, ἢ κινούντες τοὺς διαχειριστὰς (manipulateurs), ἀλλ' εἰς μάτην ἡ ἄγκυρα ἔμενε προσκεκολλημένη εἰς τοὺς ἡλεκτρισμένους μαγνήτας.» Τὸ παράδοξον τοῦτο ἀποτέλεσμα ἔπαυσε τὴν αὐγὴν, καὶ ὁ τηλεγράφος ἐνήργει πάλιν χωρὶς νὰ πάθῃ ἀλλοιώσιν τινα. Αὐθημερόν δ' ὁ Κ. Highton ἐβεβαίωσε ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπενέργειαν τοῦ σέλαος ἐπὶ τῶν τηλεγραφικῶν συρμάτων, λίαν παρατεταμένην.

Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δικτύου ἡ ὑπηρεσία διετράχθη ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς σέλαος τῆς 28 Αὐγούστου 1859. Μετὰ δύο δὲ ἡμέρας τὸ φωτεινὸν μετέωρον ἐθεάθη εἰς τὰς πλείστας χώρας τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς, καὶ περηρεῖτο ἐτι μεγαλειτέρα ἐπενέργεια. Ἰπῆρξαν ἐκεῖ ρεύματα μεγάλης ἐντάσεως, ἅτινα ἔκαμνον νὰ λάμπῃ ὁ σπινθήρ ἀδιακόπων ρευμάτων. Εἰς δὲ τὰς Ὀμοσπονδίας τῆς Ἀμερικῆς δύο ὑπάλληλοι τοῦ τηλεγραφείου ἐν τοῖς σταθμοῖς τῆς Βοστώνης καὶ Πορτλάνδης κατώρθωσαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ γήινον ρευστόν, ὅπερ ἦτο πολὺ ἰσχυρότερον τοῦ τῆς μηχανῆς, καὶ συνενοοῦντο ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Θεωρήσωμεν νῦν τὸν μέγαν ὄγκον τῆς φωτεινῆς νεφέλης ἐπὶ τῆς πεπαγωμένης ζώνης, ἥτις εἶναι οὕτως εἰπεῖν κινητὸς ἀγωγὸς διαπερώμενος ὑπὸ διαδοχικῶν ἡλεκτρικῶν ἐκχύσεων. Τῆς σφαίρας θεωρουμένης ὡς μεγίστου μαγνήτου, ὅποιαν ἐπενέργειαν ἔχει ὁ μαγνητικὸς πόλος ἐπὶ τῆς νεφέλης ταύτης;

Εἰς τὸν Κ. de la Rive ὀφείλεται σπουδαιότατόν τι πείραμα τῆς φυσικῆς, ὅπερ ἔφερεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος. Ἐν σφαίρᾳ ὑαλίνῃ, ὅπου ὁ ἀήρ εἶναι λίαν ἡραιωμένος, τίθησι σκεύασμά τι κατάλληλον νὰ συγκεντρῶνῃ ἀκτῖνας φωτὸς ἡλεκτρικοῦ ἐπὶ τοῦ πόλου ἡλεκτρισμένου μαγνήτου, καὶ ἰδοὺ τί γίνεται. «Ἄμα ὁ σιδηροῦς λεῖος κύλινδρος μαγνητισθῇ, τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς, ἀντὶ νὰ ἐξέλθῃ ἀδιαφόρως ἐκ τῶν πολλῶν σημείων τῆς ἀνωτάτης ἐπιφανείας τοῦ πόλου, ὡς ἐγένετο πρὸ τῆς μαγνητίσεως, ἐξέρχεται μόνον ἐξ ὧν τῶν σημείων τῆς περιφερείας τῆς ἐπι-

φαιάς ταύτης, οὕτως ὥστε σχηματίζει περὶ αὐτὴν συνεχῆ φωτεινὸν δακτύλιον. Ὁ δακτύλιος οὗτος λαμβάνει κίνησιν περιστροφικὴν περὶ τὸν μαγνητισμένον κένδρον, ὅτε μὲν οὕτω ὅτε δὲ ἄλλως, κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκχύσεως καὶ μαγνητίσεως. Τέλος βολαὶ φωτὸς λαμπροτέρου φαίνονται ἐξερχόμεναι ἐκ τῆς φωτεινῆς ταύτης περιφερείας, χωρὶς νὰ συγχέωνται μὲ τὴν ἄλλην δέσμην. Παύσαντος δὲ τοῦ μαγνητισμοῦ, τὸ φωτεινὸν φαινόμενον ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν κατὰστασίν του.»

Στηριζόμενος εἰς τὸ πείραμα τοῦτο ὁ K. de la Rive κατεσκεύασεν ὄργανον συγκείμενον ἐκ σφαίρας ξυλίνης ἐπενδεδυμένης μὲ λεῖον σίδηρον, ἣτις περιστῇ τὴν γῆν. Διὰ τοῦ σκευάσματος τούτου ἐδυνήθη νὰ παραγάγῃ οὐ μόνον τὰ πολικὰ σέλα, ἀλλὰ καὶ τὰ διάφορα συμβεβηκότα αὐτῶν, οἷον τὰς διαταράξεις τῆς μαγνητικῆς βελόνης καὶ τὰς κινήσεις τοῦ ἡλεκτρισμοῦ εἰς τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα.

Εἶπομεν ὅτι τὸ τόξον τοῦ βορείου σέλαος ἔχει πάντοτε τὴν κορυφὴν εἰς τὸν μαγνητικὸν μεσημβρινόν. Κατὰ τὸ μέγα σέλας τοῦ 1859, τὸ τόξον ἐφαίνετο ἔχον τὸ κέντρον πρὸς τὰ ἀνατολικοβόρεια ἐν Καλλιφορνίᾳ, σχεδὸν πρὸς ἄρκτον τῆς Φιλαδελφίας, καὶ πρὸς τὰ δυτικοβόρεια ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅθεν τὸ κέντρον του ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀρκτῷ Ἀμερικῇ. Πολλοὶ ὅμοιοι παρατηρήσεις ἔφερον εἰς τὸ αὐτὸ ἐξαγόμενον, καὶ οὕτω τὸ σέλας ἐμφανίζεται ἡμῖν ὡς φωτεινὸς δακτύλιος ποικίλης διαμέτρου ἔχων τὸ κέντρον περὶ τὸν μαγνητικὸν πόλον καὶ αἰωρούμενος εἰς ὕψος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μέγα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, ἐνῷ ἐκπέμπει ἀκτῖνας πρασινοειδεῖς. Ἡ κυματώδης κίνησις τοῦ τόξου καὶ τῶν ἀκτίνων, ἣτις περιεγράφη ὑπὸ τοῦ K. Lottin, καὶ δεικνύει τὴν περιστροφὴν τῶν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διερχομένων τὴν μεσημβρίαν, προσθέτει νέον χαρακτηριστικὸν εἰς τὴν ὁμοιότητα τοῦ μεγάλου φαινομένου πρὸς τὸ πείραμα τοῦ K. de la Rive. Οὕτω πρέπει νὰ στρέφηται καὶ ὁ δακτύλιος, ὅτε ὁ θετικὸς ἡλεκτρικὸς ἀναχωρῶν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας διευθύνεται πρὸς τὸν βόρειον μαγνητικὸν πόλον.

Ὅθεν τὸ σχῆμα καὶ αἱ κινήσεις τοῦ σέλαος ὀρίζονται ἐκ τῶν δυνάμεων, αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τοῦ μεγάλου γήινου μαγνήτου, καὶ προσθέτομεν περὶ τούτου περίεργόν τινα παρατήρησιν τοῦ K. Hansleén. «Ἐν καιρῷ τοῦ σέλαος καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἡ μαγνητικὴ ἔντασις ἐλαττοῦται ἐπαισθητῶς, καὶ βαθμηδὸν μόνον ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη ἰσχύν της.»

Κατὰ τὰς ὀλίγας παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ νοτίου ἡμισφαίριου φαίνεται ὅτι τὸ νότιον σέλας παρουσιάζει τὰ αὐτὰ φαινόμενα ὡς καὶ τὸ βόρειον, καὶ ἐξη-

γίνεται καθ' ὅμοιον τρόπον. Παρατηρήθη δ' ἐνίοτε σύμπτωσις τοῦ φωτισμοῦ τῶν δύο πόλων.

Ὁ K. Tessan περιέγραψεν ὡς ἐξῆς νότιόν τι σέλας κατὰ τὸ ταξίδιον τῆς *Αφροδίτης*. «Τὴν 20 Ἰανουαρίου 1839, περὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς πρωῆς παρατηρήθη σέλας ὠραιότατον, σχηματίζον τόξον φαινὸν λίαν σαφές καὶ ἀκριβέστατα διαγεγραμμένον. Τὸ φῶς του ἦτο λευκόν· ἀλλ' ἐδύνάτο νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐλαφρά τις χροιά πρασίνῃ, διότι ὁμοιάζε ὀλίγον τὴν αἴγλην φωσφορικοῦ σώματος. Τὸ φῶς τοῦτο ἦτο γλυκὺ καὶ ἥσυχον, δυνάμενον νὰ συγκριθῇ κατὰ τὴν λάμψιν πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀνωτάτης ὄχθης νέφους, ἡ *cumulus*, κρύπτοντος τὴν σελήνην μέλλουσαν ἤδη ν' ἀποκαλυφθῇ. Δέσμαι ἡ ἀκτῖνες λάμψεως ἐπίσης λευκῆς ἀλλὰ πολὺ ἀσθενεστεράς ἐντάσεως ἀνυψοῦντο ἐκ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ τόξου. Αἱ δέσμαι αὗται ἐφαίνοντο καὶ ἐξηφανίζοντο λίαν ἐπαισθητῶς εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, καὶ διήρκουν μεταξὺ πέντε μέχρι δέκα λεπτῶν τῆς ὥρας.

Τὸ κατώτερον μέρος τοῦ τόξου ἐφαίνετο κατεχόμενον ὑπὸ πυκνοῦ νέφους μέλανος, οὗ αἱ ὄχθαι συναφείς μὲ τὸ τόξον ἦσαν ἐλαφρῶς τετορευμένα. Ὑπέλαβα τὸ φαινόμενον τοῦτο ὡς γνήσιον νέφος, τὸ ἐσημείωσα ὡς τοιοῦτον, καὶ βεβίως δὲν ἤθελον ἀμφιβάλλει περὶ τούτου, ἐὰν ἀπὸ τῆς ἐπανάδου μου δὲν ἀνεγίνωσκον ὅμοια φαινόμενα ὡς ἀπατηλὰ, ἀναφερόμενα ὑπὸ σπουδαίων παρατηρητῶν, βεβαιούντων ὅτι εἶδον ἀστέρας διὰ τοῦ νομιζομένου τούτου νέφους, τοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον τύπον πυκνοῦ.

Ὁ οὐρανὸς ἦτο πολὺ ὠραῖος, καὶ ἔφερε μόνον σποράδην νέφη τινὰ πυκνά· οἱ ἀστέρες ἦσαν λαμπρότατοι, καὶ οὐδένα ἰδιαιτέρον θόρυβον ἠκούσαμεν προσερχόμενον ἐκ τοῦ σέλαος.»

Πολλάκις κατὰ τὴν Ἀρκτον παρατηρηταὶ εὐρέθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σέλαος ὑπὸ τὸν φωτεινὸν δακτύλιον. Τὸ τόξον ὑπερέβαινε τότε τὸ Ζηνίθ, καὶ ἐκρυπτε κατὰ μέγα μέρος τὴν παραβολικὴν γραμμὴν τῶν ἀκτίνων. Τότε δὲ ἠκούετο ὁ θόρυβος τῶν ἡλεκτρικῶν ἐκχύσεων ὡς καὶ ἡ ὁσμὴ τοῦ ὀζονίου. Παρατηρήσθησαν ἐπίσης τὴν περίεργον περίστασιν, ὅτι ἡ μαγνητικὴ βελόνη μένει τότε ὅλως ἀκίνητος, ἐνῷ ζωνηρῶς κινεῖται εἰς τὴν ἄλλην ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας· ἡ ὑπὸ τῆς θεωρίας ἀποδοθεῖσα διεύθυνσις εἰς τὰ ρεύματα ἐξηγεῖ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο.

Εἰς τὰ ἡμέτερα μεσσηκὰ πλάτη τὸ βόρειον σέλας παρουσιάζεται συνήθως χρωματίζον τὸν οὐρανὸν ὡς ἡ ἀπαύγεια πυρκαϊᾶς· φαίνονται δ' ὡσπύτως σπανιώτερον μεγάλα νέφη πορφυρεῖδῃ, ὅθεν ἐνίοτε ἀποσπῶνται ἀκτῖνες ἀναδύνουσαι πρὸς τὸ Ζηνίθ. Πρὶν γνωσθῇ ἐντελῶς τὸ μετέωρον τοῦτο, θυμωζόμενον διὰ τὸ κάλλος καὶ τὰ εὐεργέτημα τοῦ λαμπροῦ φω-

τισμού του κατὰ τὰς μακρὰς πολικὰς νύκτας, ἐν-
ποιεῖ φόβους ἐν Εὐρώπῃ. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ
τοὺς μέσους αἰῶνας αἱ ἐρυθραὶ αὗται φλόγες, αἱ ἀ-
κτίνες αὗται ἐφαίνοντο ὡς πυρσοὶ καὶ ῥομφαῖαι αἱ-
ματοβαφεῖς. Ἡ φαντασία ἐπλαττεν ὅτε μὲν συμ-
πλοκὴν γιγάντειον, ὅπου ἐμάχοντο πύρινοι ἄνδρες,
ὅτε δὲ ἄθροισμα ἀπεχθῶν κεφαλῶν κινουσῶν τὰς
φλογερὰς κόμας των.

Τὸ βόρειον σέλας δὲν εἶναι πάντοτε ὁρατόν. Πι-
θανώτατον δὲ ὅτι εἶναι φαινόμενον καθημερινόν.
Κατὰ χειμῶνα τινὰ εἰς Bosseor εἰς 70 μοίρας
πλάτους ὁ Κ. Lottin ἠρίθμησεν ἑκατὸν πενήκοντα
σέλα εἰς διακοσίας νύκτας. Φυσικῶς τῷ λόγῳ ὁ ἀ-
ριθμὸς τῶν ἐμφανίσεων τοῦ φαινομένου ὀλιγοστεύει
καθ' ὅσον ἀπομακρύνεται τις τοῦ μαγνητικοῦ πόλου.

Ἐτησίᾳ τις περιοδικότης παρατηρεῖται εἰς τὰ ὁ-
ρατὰ σέλα, ὣν ὁ ἀριθμὸς αὐξάνει καθ' ὅσον πλησιάζουν
αἱ ἡμερίαι, καὶ ἐλαττοῦται εἰς τὰς ἐποχὰς
τοῦ ἡλιοστασίου. Αἱ αὐξομειώσεις αὗται ἐξαρτῶν-
ται ἴσως ἐκ τῶν περισσοτέρων ἢ ὀλιγωτέρων ἀτμῶν
τῶν φερομένων εἰς τοὺς πόλους κατὰ τὰς διαφόρους
ὥρας τοῦ ἔτους. Κατὰ τὰς ἡμερίας αἱ μετεωρολο-
γικαὶ περιστάσεις εἶναι λίαν ὁμοιαὶ εἰς τὰ δύο ἡμι-
σφαίρια, καὶ κατὰ τὰς ἐποχὰς ταύτας ἐβεβαιώθη
καὶ ἡ σύγχρονος ἐμφάνισις τοῦ τε βορείου καὶ τοῦ
νοτίου σέλους.

Γ. Ε. Α.

ΛΟΓΙΟΣ ΕΡΛΙΣΤΑΟΥΝ

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 483, 486, 488, 490.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἦτο μικρὰ κατοικία εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, κα-
θαρὰ καὶ πρὸς τὸν ἥλιον. Οὐδὲν πλέον μένει ἐξ αὐ-
τῆς· πρὸ μηνὸς διέβην διὰ νέου σιδηροδρόμου ἀπὸ
αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅπου ἔκειτο ἄλλοτε ἡ μικρὰ
αἰθουσα μὲ τὰ δύο παράθυρα καὶ τοὺς ἐξώστας τῆς
τοὺς στολισμένους μὲ τρία ἀγγεῖα ἀειθλῶν ἀνθέων,
ὑπεράνω τῶν ὁποίων διήρχοντο αἱ ἀκτίνες τοῦ δύνον-
τος ἡλίου καὶ ἐπιπτον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρος τῆς αἰ-
θούσης.

— Παρατήρησε, μὲ εἶπεν ἡ Ἰωάννα ἰδιαιτέρως,
νὰ ᾔῃαι ἐκτεθειμένη ἡ οἰκία πρὸς δυσμὰς, ὥστε
νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὸν ἥλιον εἰς τὸ τέλος τῆς ἡ-
μέρας.

Οἱ τοῖχοι αὐτῆς φαίνονται μελαγχολικοὶ τώρα,
ἀφ' οὗτου διέρρηξεν αὐτοὺς ὁ σιδηροδρόμος· ἀλλ' ἐνθυ-
μοῦμαι πόσας ἡσύχους ὥρας διήλθομεν ἐντὸς αὐτῶν,
καὶ ὅποιοι ἀναπυτικὸς λιμὴν ὑπῆρξεν ἡ κατοικία
ἐκείνη διὰ τὴν μητέρα μου καὶ τὴν Ἰωάνναν!

Μετὰ τὴν γενικὴν καταστροφὴν μας διεθέσαμεν

τὴν οἰκογένειάν μας ὡς ἑξῆς. Ὁ Κάρλος πηρέλαθε
μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν ἐφημερίαν τοῦ τὸν Ρώσελ. Εἰς
ἐμὲ προσφέρθη θέσις ἐμπιστοσύνης εἰς τινὰ ἐμπορι-
κὸν οἶκον τοῦ Λονδίνου ὅπου ἐζήτησα μικράν τινα
θέσιν ὅπως καὶ ὁ ἀδελφός μου Ἀλγερνὸν δυνήθῃ νὰ
ἀρχίσῃ τὸ στάδιόν του. Ταλαίπωροι ἀδελφοί! ἡ ζωὴ
των ἤρχιζε πολλὰ διαφορετικῶς ἀφ' οὗ, τι περιέμενον
αὐτὴν· πλὴν τὸ γενναῖον καὶ τίμιον αἷμα τοῦ ἐργα-
τικοῦ ἀνθρώπου ὑπερίσχυσε τῆς πολυτελοῦς ἀνατρο-
φῆς των· μετὰ τὸ ναυάγιόν των ἐρρίφθησαν ἄνευ φό-
βου ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ἔτοιμοι ὅπως ὑπάγωσι πρὸς
τὴν γῆν!

— Τώρα . . . ἡ μήτηρ μου; εἶπον.

— Ἡ μήτηρ σου εἶναι ἰδική μου, ἀπεκρίθη ἀπο-
φασιστικῶς ἡ Ἰωάννα.

Καὶ τῶνόντι ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης ὅτε ὠδήγη-
σεν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τέκνων τῆς, ἀφ' οὗ πρῶ-
τον ἐνέδυσεν αὐτὴν μετ' ἀγαθότητος τὸ σκληρὸν μαῦ-
ρον ἔνδυμα τὸ ἀπαιτούμενον ὑπὸ τῆς συνηθείας, ἀπὸ
τῆς σιγμῆς ἐκείνης ὅτε εἶδομεν αὐτὴν χήραν, ἐγκατα-
λείψασαν διὰ παντὸς τὰ ζωηρὰ καὶ ὠραῖα ἐνδύματά
της καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου της τελειωθείσαν,
ἀφ' οὗτου φυσικῶς ἤρριξε νὰ τῇ ἀποδίδεται διπλοῦν
σέβας καὶ διπλὴ ἀγάπη ἐκ μέρους ἐκάστου ἡμῶν, ἡ
Ἰωάννα κατέλαθε διὰ παντὸς πλησίον της τὴν θέσιν
καὶ τὰ καθήκοντα ἀληθοῦς θυγατρὸς.

Προηγουμένως δὲν συνεφώνουν πάντοτε, ἔχουσαι
ἀντιθέτους ἰδέας ἐπὶ τῶν πλείστων ἀντικειμένων·
ἀλλὰ μετὰ τὴν δυστυχίαν μας καὶ ἡ παραμικροτέρα
ἀδυναμία τῆς μητρὸς μου ἦτο ἱερὰ πρὸς αὐτὴν· ὑπέ-
φερον ὑπομονητικῶς ὅλα της τὰ ἐλαττώματα, ὅλας
τὰς κακοδιαθεσίας της ἐλαφρύνουσα αὐτὴν σιωπη-
λῶς παντὸς κόπου. Διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς χη-
ρείας της, ἐγένετο ἡ μήτηρ μου αἰφνιδίως γραῖα· ἡ
ἐνεργητικότης καὶ ζωηρότης αὐτῆς τὴν ἐγκατέλει-
πον· ἐπανεπαύετο ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ ὅλων ἡμῶν
διὰ τὰ πάντα, ἀλλ' ἐπὶ οὐδενὸς τοσοῦτον ὅσον ἐπὶ
τῆς Ἰωάννας Δούγλας.

Ἐφερα λοιπὸν αὐτὰς μετ' ἐμοῦ εἰς Λονδίνον, τὰς
ἀποκατέστησα εἰς Pleasant Row καὶ τὰς ἀφῆκα νὰ
παρηγορηθῶσι μεταξὺ των ὅπως αἱ γυναῖκες γνωρί-
ζουσι νὰ προσφέρωσι παρρηθίας.

Εἶχον δὲ καὶ τὸν Ἀλγερνὸν μεθ' ἑαυτῶν τὸ ἐσπέ-
ρας, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔζων πλησίον των διὰ πολλοὺς
λόγους.

Ἡ θυγάτηρ τῆς μητρὸς μου! Ναὶ ἦτο θυγάτηρ
αὐτῆς, καὶ εἶχα ἀρκετὸν νοῦν ὥστε νὰ εἶμαι εὐγνώ-
μων διὰ τοῦτο, ἂν καὶ ἐνίοτε τὸ πρᾶγμα εἶχε πολ-
λὰς θλιβερὰς φάσεις δι' ἐμέ. Πλὴν οὐδεὶς ἀνὴρ πρέ-
πει νὰ ᾔῃαι ὑποκριτὴς ἔστω καὶ κατὰ τὴν ἐλαχίστην
λέξιν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποτὲ οὐδ' ἅπαξ νὰ ὠνόμασα
τὴν Ἰωάνναν Δούγλας «ἀδελφὴν μου.»